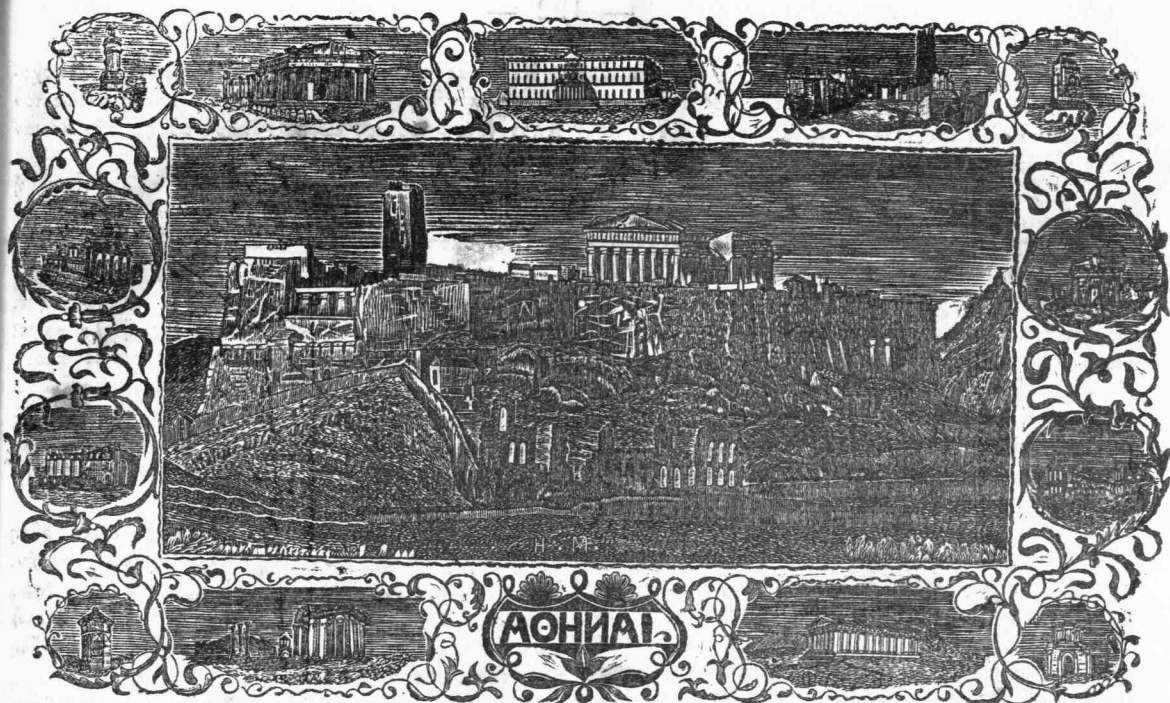

Π Ε Ρ Τ Ε Ρ Η ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ME

Φυλλάδ. 102.

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑ.

Τόμος. Ε'.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, ΤΗΝ 15 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1854.

Η ΦΙΛΟΣΤΟΡΓΟΣ ΜΗΤΗΡ.

ΗΘΙΚΟΝ ΔΙΗΓΗΜΑ

Υπό Γ. Γ.

Μεταφρασθὲν ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ

Υπό Π. Β.

— ο —

(Συνέχ. ἴδε φυλλάδ. 401.)

Μὲ πόσῃν ζέσιν ἐπεχειρεῖ ἔργον, ἐξ οὗ ἤλπιζεν ὠφέλειάν τινα! Ὁ ἀνατέλων ἥλιος εὗρισκεν αὐτὴν εἰς τὴν ἐργασίαν, τὴν ὅποιαν καθ' ἑκάστην ἐπεμήκυνεν ἐπὶ τινὰς ὥρας. Μόλις εἶχε τελειώσει τὴν μετάφρασιν ἀγγλικοῦ τινος βιβλίου, καί, ἐνθαρρυνθεῖσα ἐκ τῆς εὐτυχοῦς ἐπιτυχίας, ἤρξατο τῆς μεταφράσεως ἐτέρου τινός· καὶ μολονότι ἐπέμενε, δὲν παρημέλει μολοντοῦτο οὔτε τὰς περὶ τὴν οἰκονομίαν, οὔτε τὰς περὶ τὴν ἀνατροφὴν φροντίδας. Τί δὲν δύναται νὰ κατορθώσῃ γυνὴ ἐμπνεομένη ἀπὸ τὸ μητρικὸν φίλτρον; Καὶ τίνος πράγματος δὲν εἶναι ἐν γένει ἐπιδεκτικαὶ αἱ γυναῖκες, ὅταν καταβάλλωσι πᾶσαν προσοχὴν καὶ προσπάθειαν;

Τοῦτο δὲν δύναται νὰ κατανοήσωσι τὰ μάταια καὶ ἀνεπίδεκτα προσοχῆς ἐκεῖνα ὄντα, τὰ ὅποια ἐντροφῶσιν εἰς τὰς ἡδονὰς, ἀφιερόνONTA τὸν καιρὸν τῶν εἰς τὸ ὠραῖον φύλον, τοὺς νεωτερισμοὺς καὶ τὰς ἀδολεσχίας.

Πρὸς τοῦτοις δὲν δύναται νὰ ἐννοήσωσι τοῦτο καὶ ὅσοι μὴ θεωροῦντες τὰς γυναῖκας, εἰμὴ ὡς ἀγαπητὰ νήπια, δημιουργηθέντα ἀποκλειστικῶς διὰ τὰς ἡδονὰς τῶν, κολακεύουσι τὴν γελοιώδη ματαιοφροσύνην τῶν εἰς ἐξωτερικὰ προτερήματα, ἀρνούμενοι αὐταῖς τὰ πολυτιμότερα καὶ ἀληθῶς ὠφέλιμα δῶρα. Τοῦτο τέλος πάντων δὲν δύναται οὐδὲ νὰ φαντασθῶσιν εἰ εὐθελίς, οἵτινες θεωροῦσι μετ' ἀγανακτικῆς τὰς διὰ τὰς μούσας ἀφιερωμένας ὥρας.

Ἡ Κλημεντίνα λοιπὸν ἔγινε συγγραφεὺς, χωρὶς νὰ ὑποπέσῃ εἰς τὰς ἐπικρίσεις, τὰς ὁποίας συνήθως κάμνουσιν εἰς τὰς γυναῖκας εἰς τοιαύτας περιστάσεις, καὶ χωρὶς νὰ ἔχῃ τὴν οἴσην καὶ τὰς ἀξιώσεις. Νὰ κοιμᾶται ὀλίγον, νὰ οἰκονομῇ πολὺ τὸν καιρὸν, νὰ συντέμνῃ τοὺς ἀνωφελεῖς περισπασμοὺς ἦτον ἡ ἐντολὴ τῆς. Ἐν τῇ μέσῃ καὶ αὐτοῦ τοῦ χειμῶνος ἡγάγετο πρὶν φωτίσῃ, ἤρχιζε τὴν ἐργασίαν τῆς ἄνευ πυρὸς, καὶ ἐξηκολούθει ἄνευ διακοπῆς. Συνεχῶς δὲ διακοπτομένη ὑπὸ τῶν παιγνίων τῶν θυγατέρων τῆς, τὰς ὁποίας δὲν ἤθελε νὰ ἀπομακρύνῃ ἀπὸ πλησίον τῆς, ἐνεψυχῶντο ὑπὸ τῷ

ζωηροῦ συμφέροντος τῆς σταθερότητος. Ἡ ἐργασία αὐτῇ κατέστη ἡ πηγὴ τῆς εὐδαιμονίας τῆς· δι' αὐτῆς διτήρει ἅπασαν τὴν οἰκογένειαν εἰς ἀξιώσιμον ἄνθειν καὶ τὰς θυγατέρας τῆς εἰς ἀπλὴν καὶ κομψὴν εὐπρέπειαν, κατέστη νέον ἀντικείμενον ἐκπλήξεως καὶ περιεργείας ἐκείνων. οἵτινες ἐγγυρίζον τὴν ἐσχάτην δυστυχίαν τῆς. Ὡρίστησαν, ἀνηρέυνησαν, καὶ ἀνεκάλυψιν τέλος πάντων, ὅτι αὕτη ἐκράτει τόσον ἐπιμελῶς κεκρυμμένον, καὶ ἡ κρίσις των ἔλαβεν ἄλλην φάσιν. Εἶναι εὐφύης, πεπαιδευμένη, ἔλεγον οἱ μικρόνοες. Πλὴν οἱ σάρκασμοὶ τῶν καὶ ἡ εἰρωνεία των δὲν ἐξήρκουν νὰ τὴν ἀποτρέψωσιν. Ἀπλὴ ἄμα καὶ σώφρων, δὲν ἐζήτει μήτε νὰ υπερασπισθῇ, μήτε νὰ κάμῃ ἐπίδειξιν. Ἀντί δὲ νὰ παραιτηθῇ τῶν ἐργασιῶν τῆς, τοῦναντίον ἠναγκάζετο νὰ ἐξῆκολουθῇ αὐτὰς καθ' ἐλάχιστην μὲ μεγαλητέραν ἐπιμέλειαν καὶ ἐπιμόνην· ἡ ἀκριβεία ἐδιπλασιάζετο, αἱ πληρωμαὶ ἐδράδυνον, ἐδοκιμαζεν ἀναβολὰς, καὶ ὑπέκυπτεν εἰς δυστυχίαν. Ἡ προσεγγίσις τοιούτων στιγμῶν ἦτο τρομερά. Ἡ Κλημεντίνα ᾤξανε τὴν ἐνεργητικότητά τῆς, χωρὶς ὅμως νὰ δυνήθῃ ποτε ν' ἀποφύγῃ τὸ κακὸν, τὸ ὅποιον τόσον ἐφοβεῖτο· καὶ ἐπειδὴ κατὰ δυστυχίαν μία τῶν ἡμερῶν τῆς σιτοδείας ἦτον ἐξ ἐκείνων, τὰς ὁποίας ἐσυνεθίζε νὰ ἐορτάζῃ μὲ καθαρὰν χαρὰν, ἡ λύπη ᾤξανε, ἔνεκα τῆς ἀναμνήσεως τῶν παρελθουσῶν εὐχαριστήσεων. Ἡ ἐπιθέσις τῶν γενεθλίων τῆς Κλημεντίνας ἡμέρα συνέπιπτεν ἀκριβῶς κατὰ τόσον δυστυχὴ ἐποχὴν· ὁ εἰς ταχυδρόμος περιέμενε τὸν ἕτερον, καὶ ποτὲ χορήματα δὲν ἤρχοντο. « Παντοδύναμε Θεέ, εἶπεν, εὐσπλαχνίσθητι ἡμᾶς διὰ τὰς δυστυχίας μας, καταδέχθητι ν' ἀνοίξῃς τὰς χεῖρας διὰ νὰ μᾶς ἐλεήσῃς. » Αἱ θυγατέρες τῆς φωτιζόμεναι ὑπὸ ἀμυδρῷ φωτὸς, ἐδείκνυν μέλανα ἄρτον καταβρέχουσιν αὐτὸν μὲ τὰ δάκρυά των. « Ἀ Μαρία! ἔλεγεν ἡ Ἀνέζα, ἐνθυμεῖσαι πόσον ἡμεῖς εὐτυχεῖς πρὸ ἐνὸς ἡμέρας. » Ἐνθυμεῖσαι τοὺς ὥραίους στίχους, τοὺς ὁποίους σοὶ ἔδωκεν ἡ νεᾶνις Μαριάνθη διὰ νὰ τοὺς ἀποστηθίσῃς εἰς τὴν μητέραν; καὶ τὴν ὥραίαν ἀνθοδέσμην τὴν ὁποίαν ἐπρόσφερες εἰς αὐτήν; » — καὶ τὰ μικρὰ δῶρα; προσέθηκεν ἡ Μαρία, καὶ τὸ πολυτελὲς δαῖψον; « Ἀ! πόσον ἦτο νόστιμον, τοσοῦτω μᾶλλον, καθόσω ἐτρώγαμεν γελῶσα, ἐνῷ τώρα θηρηθῶμεν ὅλα. »

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἤλυσεν ν' ἀναβάνωσι τὴν κλίμακα. Ἡ Ἀνέζα ἔκρυψε τὸν μέλανα ἄρτον ἡ δὲ Μαρία ἀνῆψε τὸ φῶς· ἀμφότεραι δὲ ἀπεσπόνγγισαν τοὺς ὀφθαλμούς των πρὶν ἢ ἀνοίξῃ ἡ θύρα.

Πλὴν ὁποῖος ὑπῆρξεν ὁ θαυμασμός των, ὅταν ἶδον τὸν κόμητα Β. . . « Εἰμ' ἐγώ, εἶπεν, εἶναι φίλος τις, ὅστις ἐρχεται νὰ σᾶς ἐκπλήξῃ κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν. » Ἡ χαρὰ ὑπῆρξε μεγίστη· ἡ μνήμη ἐνὸς φίλου ἀποβαίνει ἀρκετὰ εὐχάριστος, καθ' ἣν στιγμὴν νομίζεται εἰς ἐγ καταλειμμένος παρὰ πάντων, καὶ αὐτῆς ἀκόμη τῆς ρύσεως. Νέα ἀμυχανία κατετάραξεν ἐπὶ μίαν στιγμὴν τὴν χαρὰν τῆς Κλημεντίνας. « Εἶναι πολὺ ἀργά, διελογίζετο, καὶ τί θέλω προσφέρει εἰς τὸν φίλον; Οἱμοι! Τί ἡδυνάμην νὰ προσφέρω σήμερον εἰς αὐτὴν τὴν δυστυχίαν μου; » Καὶ ὅμως τὸν ὑπέδεχθη μὲ τὴν μεγαλητέραν φιλοφροσύνην. Αὐτὸς δὲ τὴν περιποιήθη μὲ τὴν προσήκουσαν εὐγενή καὶ ἱδιάζουσαν αὐτῷ χάριν· ἐνόμιζε μάλιστα, ὅτι θέλει εὐρεῖ αὐτὴν δλιγώτερον τεθλιμμένην ἢ κατὰ τὴν ἀναχώρησίν του, καὶ ἀναμφιδόλως αἱ διάφοροι φροντίδες, αἵτινες ἀπησχόλουν τὴν ζωὴν τῆς, εἶχον προξενήσας σωτήριόν τινα περισπασμὸν τῶν θλίψεων τῆς.

Μετὰ τὰς πρώτας ἐρωτήσεις, ἡ Κλημεντίνα ἐνησχολεῖτο νὰ εὕρῃ μέσον νὰ ὑποδεχθῇ προσηκόντως τὸν φίλον τῆς, δὲν οὗτος ἐξήτησε παρ' αὐτῆς τὴν ἀδειαν νὰ διανυκτερεύσῃ παρ' αὐτῇ.

« Ἐγὼ ἐμελλον νὰ τὸ ζητήσω παρ' ὑμῶν, εἶπεν ἡ Κλημεντίνα, καὶ εἰμαι ἀρκετὰ εὐγνώμων, ὅτι προσλάβετε τὸν σκοπὸν μου. »

— Ναί, εἶπεν, πλὴν τὸ θάρρος, τὸ ὁποῖον λαμβάνω, εἶναι μεῖζον τοῦ ὁποῖου ἠδύνασθε νὰ σκεφθῆτε. Διέταξα λιτόν τι δαῖψνον. τὸ ὁποῖον μόνος ἤθελα φάγει πολλὰ δυσαρσέτως. Δὲν ἤθελα τολμήσει νὰ τὸ προσφέρει ἄλλοθι, καὶ σᾶς ζητῶ τὴν ἀδειαν, ἵνα διατάξω νὰ ἐλθῇ, διὰ νὰ συμφάγωμεν οἰκογενειακῶς. Συγχωρησάμενοι, σᾶς ἐξορκίζω, εἶπε πρὸς τὴν Κλημεντίναν ἀσπαζόμενος τὴν χεῖρά τῆς, καὶ σκεφθῆτε, ὅτι ἡ φιλία ἔχει δικαίωμα ἐπὶ τῆς ἐπιτηρείας. »

Ἡ πρότασις ἔγινε τοσοῦτον εὐστόχως. ὥστε αὕτη δὲν ἠδυνήθη νὰ μὴ ἐρυθρίσῃ, παραδεχομένη αὐτήν. Ἦτο γνωστὴ κατὰ δυστυχίαν εἰς αὐτὸν ἡ θέσις τῆς; Ἐγνώριζε τὴν δυστυχίαν τῆς; Μικρὸν τι ἐβρίγησεν· ἡ συμπάθεια καὶ εἰς τὴν καλητέραν καρδίαν πλησιάζει πρὸς τὴν καταφρόνησιν;

Πλὴν τόσον προνοητικὴν προθυμίαν, προσφερθεῖσαν μὲ τόσην τρυφερότητα, ἠδύνατο ν' ἀπορρίψῃ; ἤθελε δυνήθῃ νὰ δυσαρσέτῃ ἄνθρωπον, τὸν ὁποῖον περὶ πολλοῦ ἐποιεῖτο; Ἡ ἐνδόμυχος αὕτη σκέψις ἐγένετο ταχέως, καὶ ἡ εὐχαρίστησις εἰλικρινής.

— Εἶναι πολὺς καιρὸς, ἀρ' οὗτω ἤλθετε; εἶπε πρὸς αὐτὸν μὲ τόνον πολὺ συγκινητικόν. Ἐχετε ἐδῶ φίλους, σχέσεις;

— Μίαν μόνον, κυρία, δι' αὐτὴν ἤλθον· καὶ ἐν τούτοις λυποῦμαι πληροφροῦνός μου, ὅτι δὲν δύναμαι νὰ εὐχαριστήσω αὐτὴν ὅσον ἐπεθύμουν. Ἀπὸ τὴν ἡρνήθη τὰς παρακλήσεις μου, καὶ ἀπερρίψεν τὴν συνδρομὴν μου. Ἐπιθυμῶ νὰ μὴ λάβῃ ποτὲ ἀνάγκην τῆς συνδρομῆς μου. Ἰδοὺ ἡ μόνη μου παραμυθία. Πρὸ μῆδός περιποιώσας ἀφίχθην, καὶ μετὰ μίαν στιγμὴν ἀναπαύσεως, ἔσπευτα νὰ πληροφροηθῶ περὶ τῆς κατοικίας σας καὶ νὰ ἐλθω ἐδῶ.

Τόσον τρυφερὰ διήγησις ἀπεκατέστησε τὴν γαλήνην ἐν τῇ ψυχῇ τῆς Κλημεντίνας. καὶ τὴν διεβεβαίωσε καθ' ὅλοκληρίαν. Ὁμιλῶν ὁ κόμης, δὲν ἠδυνήθη νὰ μὴ προσηλώσῃ τοῦ ὀφθαλμοῦ του ἐπὶ τῆς ἀξιοεράτου Ἀνέζας. Ἡ ὄψις καὶ τὸ αἶθρημά του ἦσαν ἀρκετῶς ἀνώτερα τῆς ἡλικίας τῆς· οὗτος ἐτρώθη καὶ συνεχάρη αὐτὴν διὰ τὴν ἐν τῇ ἀπουσίᾳ του γενομένην ἀνάπτυξιν τῶν ὀνυμῶν ἀδελφῶν.

Τῷ ὅντι ἡ Ἀνέζα ἦτον ὥραία· ἡ συμμετρία καὶ ἡ ἀρμονία τῶν χαρακτηρισμῶν τῆς, τὸ εὐγενὲς καὶ χαριεὲς τῆς φυσιογνωμίας, ἡ ὥραία καὶ μέλαινα κόμη, ἡτις ἦτον ἀμελῶς ἐβρίμμένη εἰς πλοκάμους ἐπὶ τοῦ ἀλκυονίδου λαιμοῦ τῆς, ἀπετέλουν αὐτὴν ἀντικείμενον ἀρκετὰ θελξικάρδιον. Ἦθος γλυκὺ καὶ κόσμιον, φυτική τις ἐπιτηδαιότης εἰς ὅλα τὰ ἔργα τῆς, ἐνέπνεον τὴν συμπάθειαν ἐκείνην, τὴν ὁποίαν ἠδύνατό τις νὰ παραβλέψῃ διὰ τὴν μόνην τὴν ὑπαρξιοτήτα. Ἡ Μαρία ἦρσον ὥραία, ἀλλὰ ζωηρότερα, ἐνεργητικώτερα καὶ ἀρχίλους, εἶχε παρουσίαν πνεύματος μεγάλης, φαντασίαν λαμπράν, καὶ μεγίστην εὐφυίαν. Πάντοτε ὑπὲρ τοῦ ἀληθοῦς αἱ ἐντυπώσεις τῆς ἐξαπτόμεναι, παρεῖχον καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν τὸ φαινόμενον τῆς ὑπερβολῆς. Ἡ εὐχαρίστησις ἐδασίλευεν ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς, οἱ ὀφθαλμοὶ

της ἐπιθυροβόλου, καὶ τὸ χρῶμα τῆς ἄκρας ὑγείας ὥραιζε τὸ πρόσωπόν της.

Ἀπαρallάττως καθὼς εἰς ἀπότομον δάσος τὸ εὐσμων πεδινὸν ῥόδον, ἀνθίζον ὑπὸ τὴν σκιάν τῶν φύλων, διατηρεῖ ζωηρότερον καὶ ἀνθηρότερον χρῶμα, καὶ εὐφραίνει τὸν γοητευμένον ὁδοιπόρον διὰ τῆς εὐωδίας· οὕτως αἱ δύο αὐταὶ ἀξίεραστοὶ νεάνιδες ἀνατρεφόμεναι ὑπὸ τὴν σκιάν γλυκείας μοναχίας, ἔτερπον τοὺς ὀφθαλμούς καὶ τὴν καρδίαν τοῦ κόμητος.

Ἡ Ἀνέζα προητοίμασε τὴν τράπεζαν μὲ τὴν συνήθη αὐτῆς καθαριότητα. Τὸ δεῖπνον ἐγένετο τοσοῦτον μάλλον εὐάρεστον, καθόσον πρὸ πολλοῦ ἡ πολυτέλεια δὲν εἶχεν ἀρτίσει τὰς τροφάς των, τὰ δὲ γενέθλια τῆς καλῆς μητρὸς ἐπανηγυρίσθησαν ἐπίσης μετὰ χαρᾶς. Ἡ τιμὴ καὶ ἡ φιλία ἔτερπον ἀπάντων τὰς καρδίας, ἀνυθούσαι αὐτὰς ὑπὲρ ἅντων τῶν θλίψεων των.

Ἡ κόρη διηγῆθαι εἰς τὰς φίλας του τὰ καθέκαστα τοῦ ταξιδίου του· ὠμίλησε μετ' ἐνθουσιασμοῦ περὶ τῶν αἰσθημάτων, τὰ ὅποια διήγειρον εἰς τερπνοὶ τοῦ Ῥήνου τόποι, περὶ τοῦ θαυμασμοῦ, τὸν ὅποιον εἶχεν ἐμπνεύσει αὐτῇ ἡ μεγαλοπρεπὴς ὄψις τῶν Ἀλπεων. Περιέγραψε μετ' ἀφοσιώσεως· ἐκεῖνο τὸ σημεῖον τῆς ῥωμῆς τῆς θείας, ὅπου ἡ φύσις μεγαλυνεῖ διὰ τὴν εὐφορίαν καὶ τὴν τερπνὴν ποικιλίαν τῶν καρποφόρων πεδιάδων καὶ τῶν ἀμπελών. Αἰτίνας ἐσχηματίζον ἐκπληκτικὴν τινα σύγκρισιν μὲ τοὺς ἀγρίους τῶν ὄρεων τόπους, παριστῶντας μόνον τῇδε κἀκεῖσε μνημεῖά τινα ἀξιοσέβαστα τῶν ἀρχαίων χρόνων. Παρέβαλεν ἐκεῖνους τοὺς ἀποτόμους βράχους, κεκαλυμμένους ὑπὸ αἰωνίας χιόνος, τῶν ὁποίων αἱ κορυφαὶ ἐφαίνοντο, ὅτι ἤθελον νὰ πολεμήσωσι μετὰ τοῦ Θεοῦ, μὲ τὴν πολυχρὰν καλύβην τῶν κατοίκων τῶν ἡσυχῶν καὶ ταπεινῶν κοιλάδων.

Διηγῆθαι αὐταῖς μετὰ συγκινήσεως περὶ τῆς γλυκείας φιλοξενίας, τὴν ὁποίαν ἀπῆντησε πανταχοῦ εἰς τοὺς μεμακρυσμένους ἐκεῖνους τόπους, ὅτε μόνος καὶ ἄγνωστος δὲν εἶχεν ἄλλο δεῖγμα τῆς ἀγαθότητος, εἰμὴ τὸ τῆς ἀπλῆς φιλανθρωπίας. Πανταχοῦ τὸν ὑπεδέχθησαν, τὸν ἐξένισαν, καὶ περιεποθήσαν μὲ ἀφελῇ καὶ εὐκρινῇ οἰκειότητι. Πανταχοῦ εἶχεν εὐρὴ φιλεργον καλοκαγαθίαν καὶ πρὸς ἑκάστην συνδρομὴν. Ἐν τούτοις εἶχεν ἀποφασίσει νὰ παραιτηθῇ ἀπὸ τῆς αὐλῆς, καὶ νὰ ἐπιφορτίσῃ ἕνα φίλον νὰ τῷ ἀγοράσῃ ἀγροκήπιόν τι ἐπὶ τῆς ὄχθης τῆς λίμνης Δεμάνης.

« Ἀνεύρον, εἶπε περαίνων τὸν λόγον, ἀνεύρον ἀνάπτυσιν τινα εἰς τὸ ταξιδίδιον μου, κατεδάμασα πάθος, τὸ ὅποιον κατεδάραττε τὴν ζωὴν μου, καὶ ἐὰν δὲν δύναμαι νὰ λησμονήσω τὸ ἀντικείμενον ἐκεῖνο, δύναμαι καὶ νὰ σκεφθῶ ἤδη ἡσυχῶς, καὶ νὰ ῥιμῶ μὲ ἀδιαφορίαν. »

Παρακάλεσεν ἔπειτα τὴν Κλημεντίαν μὲ μεγίστην ἐπιμονήν, ἵνα κοινοποιήσῃ αὐτῷ ἐλευθέρως τὴν παρούσαν κατάστασιν τῶν ὑποθέσεων τῆς· νὰ τῷ εἴπῃ εἰς τί καὶ πῶς ἤδυνάτο νὰ λάβῃ τὴν εὐχαρίστησιν νὰ ὤρῃ καὶ συνδρομὴ αὐτὴν ὡς φίλος. Κατατεθλιμμένη ἀπὸ τὸ βάρος τῶν σκληρῶν δυστυχιῶν, ἡ Κλημεντία ἤτον ἐτοιμὴ ν' ἀνοίξῃ τὴν καρδίαν της. Ὁ μὲν ἔπαλλεν ἰσχυρῶς, ἡ δὲ ἐδσάζε· τρυφερά τις σεμνότης τὴν ἀνεχαίτισε μικρόν. Ἀλλ' ὕστερον ὠμολόγησεν ἀνευ θριάσεως τὴν ἐσχάτην ἔνδειαν καὶ τὸ μέσον, τὸ ὅποιον μετεχειρίζετο πρὸς διόρθωσιν. Πλὴν τὸ ἀνεπαρκὲς τοιοῦτου μέσου, ἡ δυστυχία καὶ αἱ ἐσωτερικαὶ ταραχαί, ἐμειναν ἀνυμνήματα καὶ εἰς αὐτὴν τὴν φιλίαν.

Δύο ἡμέρας μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ κόμητος, ἡ

μέρας παρελθούσας, ὡς τὰς προηγουμένας, εἰς ἔνδειαν καὶ δυστυχίαν, ἡ Κλημεντία ὠμίλει μετὰ τῶν θυγατέρων της περὶ δειλῆν. Ὁ ἐσπερινὸς κῶδων ἐσήμανεν ὡς εἰς πανηγυρίν· αὐτὴ δὲ ἐνθυμήθη τὸν ἀγαθὸν ἱερέα.

Ἀνεγερθεῖσα δὲ ἀμέσως, ὑπῆγε ν' ἀναζητήσῃ εἰς τὴν ἱματοθήκην της ἐπιστολὴν τινα αὐτοῦ, τὴν ὁποίαν ἐπιτροχάδην ἀνεγίνωσκεν ἐν τῇ ἀφίξει τοῦ κόμητος· πλὴν πόσον ἐξέπλάγη ἀναλαβούσα αὐτὴν καὶ ἰδοῦσα παρ' αὐτῇ κύλινδρον ἐκ χρυσῶν νομισμάτων, τὸν ὅποιον βεβαίως δὲν εἶχε θέσει ἐκεῖ! Ἐκπλαγεῖσα ἅμα καὶ συγκινηθεῖσα, κατέδρεχε τοὺς ὀφθαλμούς της μὲ τὰ δάκρυα. Ἀνύψωσεν αὐτοὺς πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ εἶπεν ἀναστενάζουσα. « Ἀ! ὁποῖος ἄνθρωπος! ὁποῖα γενναία καὶ εὐγενὴς ψυχὴ! πῶς! νὰ μὲ συνδράμῃ μὲ τρόπον τῶσον τρυφερόν! νὰ ὑποθάλῃ προσέτι τὸν υἱὸν μου οὕτω πῶς περυσταγμένος καὶ ἐσχευμένως· νὰ ᾔναι εἰς ὅλα ὁ προστάτης ἄγγελός μου, καὶ νὰ ζητῇ μὲ τόσῃ ἐπιμέλειαν νὰ ὑπεκφύγῃ τὴν δικαιοτάτην εὐγνωμοσύνην μου. Ἀ! θεῖα Πρόνοια σὲ εὐλογῶ. σὺ ὠδήγησας τὰ βήματά μου. Τοῦτο δὲν εἶναι ὁπῶς πύχης εὐνείκης, ἀλλὰ τῆς πατρικῆς ἀγαθότητος σου, δι' ἧς ἀνεύρομεν εἰς τὴν ἀσπίδα τῆς ἐσχάτης ἔνδειας τὴν συνδρομὴν, τὴν ὁποίαν ἡ εὐαισθησία μοὶ εἶχεν ἀποκρύψει τοσοῦτον περὶ ἡλικίας, καὶ τὴν ὁποίαν ἤθελον ἀγνοεῖ ἐπὶ πολλοὺς μῆνας. Σὺ μόνος, γένηαι φίλε, ἡξέυρεις νὰ καθησυχάζῃς τὴν φιλοτιμίαν μου. Ἡ πρὸς σὲ εὐγνωμοσύνη μου εἶναι γλυκεῖα, εἶναι δισμὸς, ὅστις διὰ παντὸς θέλει μὲ συνδέει μετὰ σοῦ. »

Μετὰ τινα καιρὸν, ἡ προσδοκωμένη εἰρήνη καθίστατο καθ' ἐκάστην πιθανωτέρα. Τοιαύτη περίστασις ἐνέπνεεν εἰς τὴν Κλημεντίαν, ὡς εἰς πάντας τοὺς δυστυχεῖς, ἐλπίδα τινα ἀνακουφίσεως.

Ὡραία χειμερινὴ τις ἡμέρα παρακίνησε τὴν Κλημεντίαν μετὰ τῶν θυγατέρων της νὰ ἐξέλθωσιν εἰς περίπατον. Ἐνῷ δὲ διήρχοντο τὴν ὁδόν, ἔνθα κατ' ἔκειτο ὁ δήμαρχος, προσεκλήθησαν παρὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ μετ' ἐπιμονῆς, ἵνα εἰσέλθωσι κατὰ τὴν ἐπάνωδόν των ἐν τῇ οἰκίᾳ, τὸ ὅποιον δὲν ἤδυνήθησαν ν' ἀρνηθῶσιν.

Ἐλαφρὸς ἔξυφρος ἔπνεε, καὶ ἀραιωτὴν ὁμίχλην διεχέετο ἀπὸ τῶν δένδρων, καλύπτουσα τὰς ἐλάτας καὶ τοὺς θαμνίσκους. Ἡ πορφύρεχρος τοῦ δώδοντος ἡλίου λάμψις διέχεεν ὑπερῶρον χρῶμα ἐπὶ τῶν καλυβῶν ἐκείνων, καὶ ἡ φύσις εἰς αὐτὸν τὸν λήθαργόν της ἤτον ἄξιον θαυμασμοῦ.

Τοιαύτη ὥραία ἡμέρα ἐνεψύχου τὴν καταβεβλημένην καρδίαν, καὶ ἡ Κλημεντία ἔχαιρεν. Ἡ καρδία της καθαρά, ὡς ὁ ἀήρ, ἦτον εὐχαριστημένη καὶ ἀνακουφισμένη, ἥτις δὲ λίαν εὐδιάθετος, ὅτε ἐπανήλθεν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς καλῆς φίλης της.

Τοῦ δημάρχου ἡ ὑποδοχὴ ὑπῆρξε κατὰ πάντα βάρβαρος καὶ περιφρονητικὴ πρὸς τὴν ἀγαθὴν ταύτην γυναῖκα, καὶ τοῦτο δὲ διότι ἐδυστύχει.

Ἡ σελήνη ἐφώτιζε τὴν ὁδόν, ὅτε ἡ Κλημεντία ἐξῆλθε τῆς οἰκίας. Ἡ τερπνὴ ἐκείνη λάμψις ἀνεκούφισε τὴν καρδίαν αὐτῆς, ἥτις, καὶ τοὶ μετρίφρων, εἶχεν ὑποφέρει πολὺ ἐκ τῶν προσβολῶν ἐκείνων. Βυθόμυχός τις φιλοτιμία ἀνύψωσε τὴν ψυχὴν της ὑπὲρ ἅντων τοσοῦτον ὀχληροῦ αἰσθήματος, ὅτε ἡ Ἀνέζα καὶ ἡ Μαρία, ἀμφοτέραι κλαίονσαι, ἠρώτησαν αὐτὴν πῶς ἡδυνήθη νὰ ὑποφέρει τοσαύτας προσβολὰς μὲ τόσῃ ὑπομονῇ. « Ἐάν μοι ἦτο συγκεχωρημένον, ἔλεγεν ἡ Μαρία, ἤθελα τῷ δώσει τὴν προσήκουσαν ἀπάντησιν, ἤθελα τὸν ἐξευτελίσει. » — « Ἀκριβαί μου θυγατέρες, εἶπεν ἡ Κλημεντία, ὑπάρχει κατ' εὐ

τυχίαν καὶ ἐν ἐμοὶ αὐτῇ αἰσθημα φιλοτιμίας, πλὴν νομίζω, ὅτι ἡ ἰδέα τῆς ἀληθοῦς ἀξίας μᾶς ἀποκαθιστᾷ ἀνωτέρας τῶν μακρονόων ἐκείνων. « Ἡ ἀθωότης καὶ ἡ τιμιότης τῆς διαγωγῆς μας ἂς διδάξωσιν ὑμᾶς νὰ κατανοήτε ἀπάσας τὰς προσβολὰς, αἵτινες πηγαζοῦσιν ἐκ τῆς τύχης, ἢ ἐκ περιστάσεων μὴ ἐξερτωμένων παρ' ἡμῶν »

Ὅταν δ' ἐπαγγέλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, ἡ θεραπαινὶς ἐνεχείρισεν ἐπιστολὴν τινα, ἐσφραγισμένην μὲ μέλαιναν σφραγίδα, καὶ ἐλθοῦσαν ἐν τῇ ἀπουσίᾳ τῆς ἡ ἐπιγραφῇ καὶ ἡ σφραγὶς τῇ ἦσαν ἐπιστῆς ἄγνωστα. « Ἀνετριχίσαν. » « Ἄ Ἐδμόνδε μου! ἀκριβέ μου Ἐδμόνδε! » ἀνεβόησε, κρατοῦσα τὴν ἐπιστολὴν μὲ τρέμουσαν χεῖρα, καὶ μὴ τολμῶσα νὰ τὴν ἀποσφραγίσῃ. Αἱ θυγατέρες τῆς μάτην ἠγάπησαν αὐτὴν νὰ ταῖς ἐπιτρέψῃ νὰ τὴν ἀναγνώσῃσιν· τέλος πάντων ἀπεράσισεν νὰ τὴν ἀποσφραγίσῃ. « Ἀς ἰδῶμεν, εἶπε, ὅποια ἡ κακὴ τύχη μᾶς ἐπιφύλαττει εἰσέτι. » Πλὴν πόσον ἐξεπλάγῃ ἀναγνώσκουσα! ἦτον ἄρα ἀπάτη τις, ἐκστασις ἡ μάταιον ὀνειρον; « Ὁ θεὸς τῆς ἐτελεύτησεν ὑπὸ σπηδονώδους πυρετοῦ ἀκλῆρος. Αὐτὴ δὲ ἦτον ἡ μόνη κληρονόμος του, ἐξαίρετοῦ τοῦ πρώτου κτήματος, τὸ ὅπερ ἐμελλεῖν ἀνῆλθε εἰς τὸν Ἐδμόνδον. » « Ἄ! φίλτατέ μου Ἐδμόνδε! ἀνεβόησεν, ἀνυψάνουσα τὰς χεῖρας πρὸς τὸν οὐρανόν· ἔκκρασιν χαρᾶς καὶ ἐνθουσιασμοῦ. Αἱ θυγατέρες ἐκθαμβοὶ ἐθεώρουν τὴν μητέρα, καὶ ἐζήτουν διὰ τῶν βλεμμάτων τὴν ἐξηγήσιν τοῦ αἰνίγματος. Πλὴν τοιαύτη αἰφνίδιος μετὰβασις, ἀπὸ τὴν λύπην εἰς τὴν χαρὰν προσέβαλε τὴν ψυχὴν τῆς, καὶ δὲν ἄρσταν αὐτὴν ἐλευθερὰν νὰ ἐξηγήσῃ. « Θὰ μάθετε τὰ πάντα, φίλταταί μου θυγατέρες, τὰ πάντα θὰ μάθετε, θὰ ἤμεθα εἰς τὸ ἐξῆς εὐτυχεῖς » ταῦτα ἦσαν, ὅσα ἡδυνήθη νὰ προσφέρῃ ἐκ πρώτης ἀφειρησίας. Ἀνέγνωσε καὶ πάλιν τὴν ἐπιστολὴν, καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ πεισθῇ, ὅτι ὁ θεὸς τῆς ἐτελεύτησεν ἄγαμος, καὶ ὅτι αὐτὴ ἦτο πραγματικῶς κληρονόμος τοσοῦτου πλοῦτου, ἐφ' οὗ δὲν εἶχε τὴν ἐλαχίστην ἀπαίτησιν, οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ἐλπίδα.

Ὁ θεὸς τις ἠδύνατο τῷ ὅτι ν' ἀποθάνῃ δίχως νὰ σκεφθῇ ποῶς περὶ αὐτῆς, πλὴν θεραπαινίδας, ἔχουσα συμφέρον καὶ φοβομένη μήπως χάσῃ ὠφέλειάν τινα, εἰδοποιήσεν αὐτὸν περὶ τῆς καταστασεώς του, τὸν ἠνάγκασε νὰ διαύση τὰ πράγματά του, καὶ κατετάραξε τὰς τελευταίας στιγμὰς τῆς ζωῆς του μὲ τοσαύτην ἀναλλοίωτον ἐπιμονήν, ὥστε οὗτος ἀπεράσισεν τέλος πάντων νὰ κάμῃ διαθήκην. Ἡ θεὸς πρόνοια, ἥτις ἐπαγρύπνει διὰ τὴν Κλημεντίαν, διήγειρεν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ θνήσκοντος αἰσθημὰ τι μετανοίας διὰ τὴν πρὸς αὐτὴν προτέραν σκληρότητά του, καὶ πρὸς διόρθωσιν ἀνέδειξεν αὐτὴν κληρονόμον.

Ἡ Κλημεντία δὲν ἠγάπα τὸν θεῖόν της, καθότι οὗτος δὲν εἶδει πώποτε πρὸς αὐτὴν μὴτε ἀγαθότητα, μὴτε φιλίαν. Δὲν ἀπελάμβανε τὰς ἀγαθοεργίας του, εἰμὴ ὅτε πλέον δὲν ὑπῆρχε· πλὴν τὸ αἰσθημα τοῦ μίσους δὲν εἶχε κυριεύσει τὴν καρδίαν τῆς, ὥστε καὶ εἰς ἐκείνην τὸν σινιγὴν τὴν ὑπλόγησε, συνώδευσε τὴν κόνιν του μετὰ δακρύων εὐγνωμοσύνης, μὴ λησμονοῦσα ν' ἀτενίσῃ πρὸς τὸν οὐρανὸν καρδίαν ζωηρῶς συγκινηθεῖσαν.

Εὐτυχῆς, μυριάκις εὐτυχῆς. Ὅλα τὰ βάσανά της ἐλησμονήθησαν, αἱ ἀντυχίαι κατεπαύθησαν, τὸ μέλλον διέλαμπεν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς της. Ἐνηγκαλιόθη τὰς θυγατέρας μὲ ζωηρὰν παραφορὰν χαρᾶς. « Φίλταταί μου θυγατέρες, εἶπεν, ὅλα τὰ βάσανά μας ἐτελείω-

σαν πλέον, ἡ μόνη μου δυσχέρεια εἶναι τὸ νὰ μὴ δυνάμεθα νὰ χαρῶμεν μετὰ τοῦ καλοῦ πατρός σας τ' ἀπροσδόκητα ἀγαθὰ, τὰ ὅποια ἡ θεὸς πρόνοια μᾶς ἐπιδαψιλεύει· πλὴν οὗτος βλέπει, συμμεριζέται τὴν χαρὰν μας ἀναμειβόμενος. » Ταῖς διηγῆθη ἔπειτα τὸ συμβάν, ὅπερ μετεβάλλε τὴν τύχην των τοσοῦτον εὐτυχῶς. « Φίλτατῃ μητρί, εἶπεν ἡ Ἀνέξα, θὰ εἴμεθα ὅμοιοι μετὰ τὸν ἀξίεραστον κόμητα· δὲν εἶν' ἀληθές; Πρέπει ἀμέσως νὰ τῷ γράψωμεν· δὲν πρέπει νὰ λησμονήσωμεν, ὅτι αὐτὸς ὑπῆρξεν φίλος εἰς τὰς δυστυχίας μας. »

— Ὅχι βεβαίως, Ἀνέξα μου. καὶ τίς ἠδύνατο νὰ λησμονήσῃ ἕνα εὐεργέτην; Ὅτ' ἐγὼ γράψω ἀμέσως τοσοῦτω μάλλον, καθόσον αἱ συμβουλαὶ τοῦ θὰ μᾶς χρησιμεύσῃσιν. Αὐτὸς γνωρίζει κάλλιον ἡμῶν τὴν παρούσαν τῶν πραγμάτων κατάστασιν. » Παρέστητεν αὐταῖς ἀλληλοδιαδόχως ὑπὸ θελκτικὴν τινα εἰκόνα τὸν τόπον, τὸν ὅποιον ἀνεμνησκέτο μετ' ἡδονῆς, ἐκείνας τὰς πεδιάδας, εἰς τὰς ὁποίας εἶχε διέλθει τὰ πρῶτα ἔτη, καὶ ὅπου τὰ αἰσθηματὰ τῆς ἀνετύχθησαν. Ταῖς περιέγραφεν ἐκείνους τοὺς λειμῶνας τοὺς διαπεποικιλιμένους ὑπὸ μυρίων χρωματισμῶν ἀνθέων, ἐκεῖνα τὰ ὑψίκομα καὶ μεγαλοπρεπῆ δένδρα, τὰ ὅποια περιστοιχίζον καὶ κατεσκέιαζον τὴν οἰκίαν, τὸν ὠραῖον λόφον ὅστις τὴν διεφύλαττεν ἀπὸ τῶν ἀνέμων, καὶ τὴν ὠραίαν λίμνην, εἰς ἣν ἀντενακλᾶτο τὸ χωρίον, καὶ ἐπὶ τῆς ὁχθῆς τῆς ὁποίας συνεχῶς ἐκάθητο, ὅτε αἱ ἀργυροειδεῖς ἀκτῖνες τῆς σελήνης ἐσπινθηροβόλουν ἐπὶ τῶν κυμάτων τῆς. Πόσον ἦτον ἀνυπόμονος ἡ ἀξίερατος Ἀνέξα ἵνα καθήσῃ ἐκεῖ ἡ ἰδία, τῇ λάμψει τῆς σελήνης. Πόσον ἡ ζωηρὰ Μαρία ἐπαθύμει νὰ τρέξῃ πανταχοῦ.

Ἡ Κλημεντία οὐδὲν ἄλλο ἐνόμιζε σπουδαιότερον, εἰμὴ νὰ γράψῃ πρὸς τὸν Ἐδμόνδον, καὶ νὰ τὸν συγχαρῇ, διὰ τὴν ἐλπιζομένην ἀνταμώσειν των, ἣν προεμνήσεν ἡ προτεγγίζουσα εἰρήνη· « Θὰ σφίγγω ἔλεγε τὸν ἀκριβὸν μου Ἐδμόνδον εἰς τὰς ἀγκάλας. » Πόσον γλυκεῖα ὑπῆρξαν αἱ τελευταῖαι ὥραι τῆς ἡμέρας ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ἥτις ὑπῆρξε πλήρης προσβολῶν καὶ δασύνων ἅμα, καὶ ἥτις ἔληγεν τὸτον εὐτυχῶς. Ἡ γενικὴ χαρὰ ἐξεφράζετο μὲ ζωηρὰ θωπεύματα, καὶ διεχέετο εἰς εὐλογίαν, εὐγνωμοσύνην καὶ ἀγάπην. Ἀνέκφραστον αἰσθημὰ ἔκαμε νὰ καταπίπτωσι τὰ δάκρυα τῆς Κλημεντίας ἐπὶ τὸν προσώπον τῶν θυγατέρων τῆς. « Ἄ! σὲς μόνη ἀγαλλιάσις τῆς καρδίας μου, εἶπε πρὸς αὐτὰς, σεῖς, αἵτινες ὑπερέρατε μετ' ἐμοῦ ζωὴν πικρίας καὶ ἐνδείας, αἵτινες ἠξέσχετε νὰ διατηρῆσθε εὐτυχεῖς ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐσχάτης ἐνδείας. Θέλετε διατηρῆσθαι ἐν τῇ εὐπορίᾳ τὰς εὐτυχίας; διαθέσεις, οἵτινες σας διεφύλαξαν εἰς τοὺς χρόνους τῆς δυστυχίας; Θέλετε εἶσθε καὶ εἰς τὸ μέλλον ἀγαθὰ καὶ φρόνιμοι, καθὼς εἴσθε εἰς τὸ παρελθόν; Ἡ τύχη σᾶς ἐνδοεῖ, ἀκριβαί μου θυγατέρες, αἱ ἡδοκαὶ θὰ σᾶς δαλεάσῃσι διὰ τῆς ματαίας των γοιτίδας, εἰ ἄνθρωποι θὰ σᾶς ἀπατήσῃσι, θὰ σᾶς προσφέρῃσι μικρὰ δῶρα, ὡς εἶναι ἐκεῖνοι ὁ κόσμος, τὸν ὅποιον εἰσέτι ἀγνοεῖτε, θὰ διεγείρει εἰς τὴν καρδίαν σας μυρίας ἐπιθυμίας· θὰ δυνήθῃ νὰ τὰς ἐκπληρώσῃ, καὶ ἡ καρδία μου θὰ εὐπρεστέται νὰ τὰς προλαβάνῃ· πλὴν, θυγατέρες μου, θὰ ἦσθε τότε πόσον εὐτυχεῖς ὡς εἴσθε ἡδῇ; Ἡ εὐγνωμοσύνη, τὴν ὅποιαν δρεῖλομεν πρὸς τὸν θεόν διὰ τὰς τοσαύτας εὐεργετίας δὲν θελεῖ ἐλαττωθῇ εἰς τὰς ψυχὰς σας; Ἡ ἐντύπωσις τῶν μαθημάτων μου, ἡ εἰκὼν τῶν καθαρῶν ἡδονῶν, τὰς ὁποίας ἐγεύθητε εἰς τὰς ἀπλᾶς ἐορτάς μας, δὲν θελεῖ ἐξαλειφθῇ; Θέλετε λησμονήτε, ἡ καταφρονήτε εἰς τὴν

τύρβην τοῦ κόσμου τὰ καθήκοντα, τὰ ὁποῖα σὰς ἐδίδα-
ξα νὰ τιμᾷς. Ἡ θεή, θεή! ἐπεθύμουν νὰ μὴν ἐπιζη-
σω εἰς τοιαύτην σκληρὰν μεταβολήν. Ἦθελα μυριάκις
καταρασθῇ τὰς τόσον ἐπιθυμητὰς ὥρας τῆς εὐτυχίας,
καὶ ἤθελα θρηνῇ τὸν καιρὸν, καθ' ὃν ἐν τῇ δυστυχίᾳ
ἦθε εὐτυχεῖς, ἕνεκα τῆς ἀρετῆς σας. » — Ἡ ἀγαθὴ
μου μητέρα, εἶπεν ἡ Ἀνέξ, πῶς θὰ δυνηθῶμεν νὰ
λησμονήσωμεν καιρὸν, καθ' ὃν διὰ τῆς ἀγάπης σας καὶ
τῆς ἐπιμελείας ἡμεῖς τόσον εὐτυχεῖς; Διατί μᾶς ὁμι-
λεῖτε περὶ δυστυχίας καὶ πικρίας; Ὡ θεή, ἐλυπούμεθα
ἐνόςω καὶ σύ. Πῶποτε δὲν ἐξήλωσα τὴν πολυτέλειαν, οὐδὲ
τοὺς στολισμοὺς τῶν φίλων μου. Εὐχαριστοῦμαι πάντοτε
εἰς τὴν εὐπρεπὴ ἀπλότητα τῶν φορεμάτων μου, δὲν ἤ-
θελα ἐπιθυμῇ ἄλλα, καὶ τὸ μεγαλύτερον καλὸν, τὸ
ὅποιον προβλέπω διὰ τὸ μέλλον εἶναι, ὅτι θὰ δυνηθῇ
νὰ ἦθε πάντοτε εὐχαριστημένη καὶ ἡσυχος. »

— Ἀγαπητὴ μου θυγάτηρ, εἶπεν ἡ Κλημεντίνα, σὺ
δὲν ἀπεκτινες σχέσεις, δὲν γνωρίζεις τὰ ἀντικείμενα,
τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ ἔχῃς πολλὰ θέληγτρα διὰ μίαν
νεάνιδα. Τὰ πάθη σου κοιμῶνται εἰσέτι, Ἀνέξ μου, ἐν-
τός ὀλίγων μηνῶν θὰ ἔχῃς συμπεληρωμένον τὸ δέκατον
πέμντον ἔτος τῆς ἡλικίας σου. Πᾶν ἔτος συνεπάγεται τὴν
ἐπιθυμίαν, πλὴν πᾶν ἔτος ἐπίσης πρέπει νὰ συνεπάγῃ
τὴν δυνάμιν, ἥτις νὰ τὴν κανονίζῃ. Σὺ ἔλαβες ἐκ νεότη-
τός σου τὰ ὠρέλιμα μαθήματα τῆς δυστυχίας, ἥτις μᾶς
τελειοποιεῖ καὶ μᾶς διδάσκει νὰ γνωρίζωμεν τὸν κόσ-
μον, καὶ νὰ κρίνωμεν περὶ αὐτοῦ. Ὅταν συναντήσης
κόλακας, οἵτινες θὰ ἐξυψώσουν τὸ πνεῦμά σου, τὰς
χάριτας, τὰ γενέθλιά σου, μέμνησο, ὅτι εἰς τὴν δυ-
στυχίαν ἐλησμονήσῃς πάντα ταῦτα τὰ πλεονεκτήμα-
τα διὰ νὰ καταφρονήσῃς τὴν πτωχίαν σου. Ἡ εὐαί-
σθητος καὶ τρυφερὰ καρδιά σου θὰ δυνηθῇ εὐκόλως νὰ
δεχθῇ τὰς ἐντυπώσεις. Καὶ ὅμως πρέπει νὰ σοὶ προ-
εῖπω, φιλάττη μου θυγατερ, ὅτι, καὶ τοι ἀξία νὰ ἀ-
γαπήθῃς ἀπ' ἐαυτῆς σου, θὰ δυνηθῇς ἔπειτα νὰ γίνῃς
ἐπιζήτητος διὰ τὰ πλοῦτί σου, καὶ ἐὰν ἡ καρδιά σου
ἦτο ἀπατηθῇ, ἐὰν ἐδίδοι τὴν προτίμησιν εἰς τὸν ὅ-
τις δὲν ἦτον ἀξίος τῆς Ἀνέξας. Ἡ ἡθελε τὴν κάμει
νὰ παρεκτραπῇ τῶν ἀρχῶν της, ῥίπτουσα αὐτὴν εἰς τὴν
διαφθοράν τοῦ μεγάλου κόσμου. . . .

— Ἀ! τοῦτο δὲν θὰ γενῇ ποτὲ, εἶπεν ἡ Ἀνέξ, ἡ-
μεῖς πάντοτε τόσον εὐχαριστημένην πῶς ἦθελα δυνηθῇ
νὰ ζητήσω τὴν εὐτυχίαν μου εἰς ἄλλο εἶδος βίου; Δὲν
θὰ ὑπανδρευθῶ βέβαια ἄνδρα, μὴ ὁμοιάζοντα τὸν κό-
μητα, ὅστις εἶναι τόσον ἀγαθός, δὲν εἶν' ἀληθὲς, καλὴ
μου μητέρα. Ἐὰν ἡδύνατό τις ν' ἀγαπήσῃ αὐτόν. »

— Τὸν κόμητα, εἶπεν ἡ Κλημεντίνα, μάλιστα, ναί,
θυγατερ! ἐπεθύμουν ἐν τούτοις νὰ μὴ σ' ἐμπνεύσῃ ἄλλα
αἰσθήματα παρὰ τὰ τῆς τιμῆς καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης.

— Ὡ! ὅχι, συγκαίως σκέπτομαι, ὅτι, ἐὰν πρέπη νὰ
ὑπανδρευθῶ, εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐπιτύχω ἄνδρα, ὅστις νὰ
ὁμοιάζῃ τὸν κόμητα.

— Λοιπὸν, ἀγαπᾷς τὸν κόμητα;

— Πραπολὺ, μητέρα μου, μοὶ φαίνεται τῷ ὅτι ἀ-
ξίεραστός ἀνὴρ δὲν τὸν εὐρίσκετε ἐπίσης τοιοῦτον καὶ
ὁμοῖος; »

— Σύμφωνι, ὅτι ἐμπορεῖ νὰ ᾔναι » εἶπεν ἡ Κλημεν-
τίνα, καὶ ἔπαυσε τὴν συνομιλίαν ταύτην. Ἐπειτα ἐπα-
νήγαγεν αὐτὴν ἀνταπεισθῆναι ἐπὶ τῶν θεληγέμων τῆς
ἀπλότητος, τῆς ἐπιρροῆς αὐτῆς, καὶ τῆς ἡσυχίας. « Ἀς
ὠρεληθῶμεν ἐκ τῆς τύχης μας, ἔλεγεν, διὰ νὰ φροντί-

σωμεν περὶ ἀπασῶν τῶν εὐκολιῶν τοῦ βίου ἄνευ πολυ-
τελείας καὶ πολυπραγμοσύνης. Ἀς ἀνακουσίσωμεν τοὺς
δυστυχεῖς μ' ὅτι δυνάμεθα νὰ οἰκονομήσωμεν ἐκ τῶν
ματαιῶν ἐξόδων ὑπάρχει αἰσθημα γλυκύτερον τοῦ εὐ-
εργετεῖν; »

Ἡ εἰδησις τοιαύτης μεταβολῆς τῆς καταστάσεώς της
διεδόθη πανταχοῦ εἰς ὀλίγας ἡμέρας, καὶ εθεωρήθη ὑ-
πὸ διαφόρους ὄψεις κατὰ τὸν τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι
ἐκείνων, οἵτινες ἐνησχολοῦντο εἰς τοῦτο. Ἐν πρώτοις
ὁ δήμαρχος ἠσχύνθη διὰ τὴν ἀλοζυνείαν τῆς διαγωγῆς
του, καὶ ἠθέλησε νὰ διορθώσῃ τὸ σφάλμα του. Ἡ σύ-
ζυγός του, ἥτις εἶχε πλείστας αἰτίας νὰ λυπητῇ, ἕνε-
κα τούτου, ἐπέδοκίμαζε τὰς προτάσεις του πλὴν ἀμ-
φοδύναμον, ὅτι θὰ δυνηθῇ νὰ ἐξιλεώσῃ γυναῖκα τοσοῦτον
προσεληθεῖσαν.

Ἡ χαρὰ τοῦ Ἐδμόνδου, ἡ τοῦ κόμητος, αἱ συγχα-
ρητήριαι εὐχαὶ τοῦ γέροντος ἐφημερίου, πάντα ταῦτα
διήγειρον εὐφρόσυνον αἰσθημα χαρᾶς καὶ εὐτυχίας. Πᾶς
καχυδρέμος ἐκόμιζε τὰς ἐκφράσεις μεγάλῃς εὐνοίας
καὶ φιλίας.

— Ὅποια εὐτυχία! ἔλεγεν ὁ Ἐδμόνδος, θὰ δυνηθῶ
ν' ἀφῇσω εἰς τὴν μητέρα μου τὴν ἀπολαβὴν τοῦ κτήμα-
τος, ὅπερ μοὶ ἀνήκει. Συνεισθεσίμως ἐκ τῆς τύχης μου
ἔμαθον νὰ ζῶ λιτώς, καὶ θὰ λάβω ἀφορμὴν νὰ ἐκφρά-
σω τὴν εὐγνωμοσύνην μου πρὸς ἐκείνην, ἥτις μ' ἐδείξε
τοσαύτην ἀγάπην. »

— Θὰ εἴμεθα γείτονες, ἔλεγεν ὁ ἀξίωτος φίλος,
καὶ διατοῦτο χαίρω ἐπὶ τῇ εὐτυχίᾳ σας, ἥτις ὀφείλει ἀπο-
τελεῖ τὴν ἡμετέραν. Μὴ βραδύνετε νὰ γίνετε κάτοχος
τοιαύτης εὐτυχούς κληρονομίας. Τὸ πᾶν δεικνύει προ-
σεγγίζουσαν εἰρήνην, καὶ ὑμεῖς θὰ δυνηθῇτε νὰ ζήσητε
ἡσυχος ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θεάτρου τοσοῦτων αἵματηρῶν καὶ
τραγικῶν σκηνῶν. Ἡμεῖς δὲ θὰ λησμονήσωμεν τὸ πα-
ρελθόν ἐν τῷ μέσῳ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς φιλίας. »

Περὶ τὰ τέλη τοῦ μαρτίου ἡ κυρία Λινδοῦ ἀνε-
χώρησε διὰ τὴν πατρίδα της. Τὸ βραχὺ διάστημα, τὸ
ὅποιον τὴν διεχώριζεν ἀπὸ τὰ λείψανα τρυφερῶς ὀρη-
νηθέντος συζύγου, τὴν ἐβόθισεν εἰς λυπηρὸν αἰσ-
θημα. Ἐνεπνεύσθη δὲ ἀπὸ γλυκύτερα αἰσθήματα τὴν
ἐσπέραν μιάς ὥρας ἐαρινῆς ἡμέρας, ἐνῶ προσήγγιζεν
εἰς τὰ κληρονομικά κτήματά της.

Ἡ ἡμέρα ἔδυεν, ὁ ὀρίζων ἐφωτίζετο εἰσέτι, ἐκ τῆς
λάμπσεως τοῦ δύοντος ἡλίου, ὅστις διέχεεν ὑπερύθρον
φῶς ἐπ' ἐκείνων τῶν κοιλάδων. Ἡ καρδιά τῆς Κλη-
μεντίας ἐπαλλεν ἐν τῇ νέᾳ κατοικίᾳ της, εἰ δ' ὀφθαλ-
μοὶ της ἦσαν προσηλωμένοι, ἵνα ἀναγνωρίσῃ περίξ ἐ-
αυτῆς πᾶν ὁρατὸν σημεῖον, πᾶσαν χώραν, πάντα τόπον.
Ὅσῳ ἐπλησίαζε, τόσῳ μᾶλλον προσωκειοῦντο αὐτῇ
τ' ἀντικείμενα. Διέκρινε μὲ τὴν μεγαλύτεραν συγκίνη-
σιν τὸν λόφον, περιεστοιχημένον ὑπὸ δένδρων, ὅστις ἀ-
νυψοῦτο ὀπίσθεν τοῦ περιβολαίου της· ἐνῶ δὲ ἡ νύξ προ-
σέγγιζεν, αὐτὴ διήρχετο τὴν ὁδὸν ὑπὸ τὰς πυκνάς καὶ
ὕψικόνους δρυς, αἵτινες ἐσχημάτιζον τὴν εἰσοδὸν τοῦ
πύργου.

« Ἰδοὺ εἴμεθα εἰς τὴν οἰκίαν μας, ἀνέκραξεν, φίλ-
τατά μου θυγατέρες. » Πλὴν διακρίνουσα κατ' ἐκεί-
νην τὴν στιγμήν τὰ παράθυρα τοῦ πύργου, ἅτινα ἦσαν
φωτισμένα, καὶ μὴ προεξοικειωμένα τὸν ἐπιστάτην πε-
ρὶ τῆς ἡμέρας τῆς ἀφίξεώς της, ἤρχισε νὰ φοβῇται,
μήπως ἠπατήθη. Ἀδέσβαιος οὖσα, διελογίζετο μήπως
διὰ τινὰ λόγον, ὅστις ἡδύνατο νὰ τῇ ἐκφύγῃ εἰς τὰς ἐ-
πιστολάς της, οἱ κάτοικοι τοῦ πύργου εἶχον μαντεύσει

τὴν στιγμήν τῆς ἀφίξεώς του· ἡ δὲ περιέργεια αὐτὴ τὴν ἀπασχολεῖ. Ἐν τούτοις, ὅσω προϋχῶρει, τοσούτω μᾶλλον ἀνεγνώριζε γνωστὰ ἀντικείμενα, καὶ ἐνδομύχως ἦτον βεβαία, ὅτι εἶναι εἰς τὴν ἔδραν τῶν προγόνων τῆς. Ἡ ἄμοξα τέλος πάντων ἔφθασεν εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ἡ πύλη τοῦ πύργου ἠνοιχθῇ· ἡ φωτοχυσία, ἥτις διέλαμπεν ἐπὶ τοῦ προβαλαίου καὶ τῶν βαθμίδων, ἠκτινοβόλοι πανταχόθεν. Ὁ ἐπιστάτης παρυσίασθη εὐθύς, ἡ δὲ σύζυγος καὶ οἱ υἱοὶ τοῦ περιεκύχλωσαν τὴν ἄμοξαν. Πολλοὶ ὑπῆρξαν προσήλθον πλήρεις σεβάσμου καὶ χαρᾶς· ἡ ὑπόληψις κυρίας τόσον ἀγαθῆς προσελκύει ἕκαστον πρὸς αὐτήν. Πλὴν τίς δύναται νὰ περιγράψῃ τὴν παραφορὰν, μετ' ἧς ὅτε Ἐδμόνδος καὶ ὁ κόμης ἐρρίφθησαν εἰς τὰς ἀγκάλας τῶν περιπολήτων ὁδοιπόρων; Τίς ἤθελε δυνηθῇ ποτὲ νὰ ζωγραφίσῃ μὲ τὰ ἀληθῆ χρώματα τοιαύτην σκηνὴν θαυμασμοῦ, καὶ νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἡδονὴν μιᾶς στιγμῆς, ἥτις παρεῖχεν εἰς τὰς καρδίας ἀπάντων, ὅτι ἕκαστος ἡδύνατο νὰ ἐπιθυμῇ τὴν πλέον εὐχάριστον! Ἡ μήτηρ καὶ οἱ υἱοί, αἱ ἀδελφαὶ καὶ ὁ ἀδελφός, οἱ φίλοι καὶ οἱ ἐρασταὶ κατ' εὐτυχίαν ἅπαντες ἐνηγκαλισθόσαν, συνεχάρησαν, καὶ ἀπεχωρίζοντο διὰ νὰ ἐγκαλισθῶσιν ἐκ νέου τρυφερότερα.

Ὁ δὲ ἀξιαγάπητος κόμης ἔχειρε παντός ἄλλου πλειότερον κατ' αὐτὴν τὴν εὐτυχὴ ἐσπέραν. Αὐτὸς ἦτον, ὅστις, μαθὼν παρὰ τοῦ Ἐδμόνδου τὴν τῆς ἀφίξεως ἡμέραν τῆς οἰκογενείας, τὸν εἶχε προτρέψει νὰ ζητήσῃ ἄδειαν, ἐπὶ λόγῳ νὰ γενῇ κάτοχος τοῦ κληρονομηθέντος φεούδου, ἡ δὲ φωτοχυσία καὶ ἡ προϋπάντησις ἦσαν ἅπαντα ἔργα αὐτοῦ.

Κατ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ πρώτου ἔτους ἐκάστη ἡμέρα παρεῖχε τῇ εὐτυχῇ Κλημεντίνᾳ, νέας καὶ εὐαρέστους ἡδονάς. Τινὲς ἐράσμαι καὶ ἀρελεῖς γειτόνισαι συνενοῦντο, εἰ καὶ σπανιώτερον, μὲ τὴν εὐάρεστον συνοδιάν των. Ἡ τε Ἀνέζα καὶ ἡ Μαρία ἀνεύρουν μετὰ ξὺ τῶν θυγατέρων, εὐγενῶν τιῶν ἀνθρώπων ἐκείνου τοῦ τόπου, συντρέφους ἀξίας ἑαυτῶν. Ἦθελον δυηθῇ ἐπίσης νὰ εὐρεθῶσιν ἐκεῖ καὶ λάτρες, πλὴν ἡ Ἀνέζα τοσούτον προκατεῖλημμένη ἡδύνατο νὰ προσηλώσῃ τὴν προσοχὴν τῆς ἀλλοτρίᾳ ἢ ἐπὶ τοῦ κόμητος; Τούτους ἀδελφούς των φίλων των ἐθεώρουν ὡς ἀδελφούς των. Ἐν τούτοις μετὰ πολλὰ ἔη ἡ Μαρία ἔμαθε νὰ διακρίνῃ τί ἔπρεπε ν' ἀποτελέσῃ τὴν εὐτυχίαν τῆς. Ὁ ἀξίεραστος ὑπάσπιστής τοῦ Λένδα, ὅστις ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ δημάρχου εἶχε συλλαβῆς καλλίστην ἰδέαν περὶ ἐκείνης τῆς οἰκογενείας, καὶ πρῶτοντος τοῦ χρόνου, ἐγένιν ἐραστικῆς τῆς Μαρίας, καὶ μετὰ ταῦτα σύζυγός τῆς.

Μετὰ παρέλευσιν ὅω ἐτῶν ἐν τοιαύτῃ γλυκειᾷ καὶ ἡσυχῇ ὁμονοίᾳ, ὁ κόμης παρυσίασθη μίαν ἡμέραν μὲ φυσιογνωμίαν ἐκφράζουσαν ζωηράν καὶ εὐκρινὴν χαρὰν εἰς τὸ πρόσωπόν του. « Εἶμαι ἤδη ἐλευθερός, κυρία, εἶπε, καὶ δύναμαι ν' ἀφίθω εἰς τὸ γλυκύτερον αἶσθημα τῆς καρδίας, ὅπερ, ἂν ἤθελον, εἰσκαυσθῇ, ἂν ἡ ἀξίεραστος Ἀνέζα ἦναι ἐπίσης ἐλευθέρη, καὶ ἂν καταδέχεται νὰ δεχθῇ τὴν ἀφοσίωσιν τῆς καρδίας μου, τί ποτε δὲν δύναται ἤδη νὰ μ' ἐμποδίσῃ τοῦ ν' ἀποκατασταθῶ ὁ εὐτυχέστερος τῶν ἀνθρώπων. Ἡ κόμῃσσα ὑπανδρευθῇ πάλιν, τὸ ἐπιληροφρήθη· τὸ ἐπεθύμησα ἐνδομύχως ἐν τῇ καρδίᾳ μου πρὸ πολλοῦ, ἀφωσιωμένος ὅλως εἰς τὴν ἀξίεραστον Ἀνέζαν. Πλὴν δὲν ἡδυνάμην νὰ τῇ προσφέρω παρὰ χεῖρα ἐλευθέραν παντός ἐλέγχου· οἱ δεσμοὶ τῆς καρδίας διαρρήχθεντες ἅπασι καὶ εἰς τοιοῦτον σκληρὸν τρόπον, δὲν εἶχον λύσει καὶ

τούς τῆς θρησκείας. Ἐν τούτοις μία ἄδεια κατορθώνει τοῦτο· θέλω τὴν ἐπιτύχει εὐκόλως. »

Εὐτυχῆς, μυριάκις εὐτυχῆς ἡ Κλημεντίνη! ἔχαρ' ἔκτοτε χαρμωδέως διὰ τῆς συζύγου τῆς Ἀνέζας μετὰ τοῦ καλητέρου ἀνδρός, μετ' ἐκείνου, τὸν ὁποῖον ἡ ἀθάνα καρδιά τῆς εἶχεν ἐκλέξει, ἅμα ἐγένιν ἐπιθεκτικὴ αἰσθήματος.

Ἡ εἰρήνη ἀπεκατέστη εὐθύς. Ὁ Ἐδμόνδος εἶχε κάμει ἐκλογὴν τινα· ἐγνώριζε πρὸ πολλοῦ τὴν σύντροφον, τὴν ὁποίαν ἡγάπησεν ἀνευ ἐλπίδων εἰς καιρὸν ὀλιγώτερον εὐτυχῇ, καὶ ἠδολόγησε τὴν τύχην. τὴν ὁποίαν ἡδύνατο νὰ συμμερισθῇ μετ' αὐτῆς. Συνηνώθη μετὰ τῆς οἰκογενείας, ἡ δὲ Κλημεντίνη εἰς τὰ ἔσχατα τοῦ γήρατος ἔζητεν ἡσυχος, χαίρουσα διὰ τὴν εὐδαιμονίαν καὶ χαρὰν τῶν τέκνων τῆς.

Καθὼς ἡσυχὸν τι βύκιον, τὸ ὁποῖον ὁρμητικοὶ ἄνθρωποι ἐξωκοιτίζοντες παρὰ σπουρῶσιν ἀλληλοδιαδόχως ἐπὶ τῶν πεδιάδων καὶ τῶν λειμῶνων, καὶ διασκορπίζουσιν αὐτὸ μυριτρόπως ἐπὶ τῶν ἀνωμάτων καὶ πετρῶδων ὁδῶν· ἀφοῦ δὲ κοπᾶσιν οἱ ἄνθρωποι, ἀναλαμβάνει τὸν συνήθη ῥότον του, καὶ ἀρχίζει ἐκ νέου ἡσυχως νὰ βῇ. ἔρπον μετὰ ξὺ τῶν λειμῶνων ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἵεων, αἵτινες τὸ ἐπισκιάζουσιν, ἐνῶ αἱ ἐσπεριναὶ ἀκτίνες ἀντανακλῶνται ἐπὶ τῶν κυμάτων πολυτρόπως, οὕτως ἡ Κλημεντίνη διήγαγεν ἡμέρας γαληνισίας ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἰδίας οἰκογενείας, καὶ ἔχαρ' ἐπεὶ τὰ ἔσχατα τοῦ βίου εὐτυχίαν, τῆς ἐσποίας βεβαίως ἦτον ἀξία διὰ τὴν σταθερότητα καὶ ἀνοχὴν τοσούτων δυστυχιῶν.

ΤΕΛΟΣ.

ΤΟ

ΚΟΙΜΗΤΗΡΙΟΝ.

(Περιηγήσεως ἐντυπώσεις).

..... Ὁ μοναχὸς Ἰωάννης Μάριος μὲ ἡρώτησεν, ἂν ἐπεθύμουν νὰ ἐπισκερθῶ τὸ κοιμητήριον· ἡ νύξ ἦτον ἤδη προχωρημένη, ὅπερ, ἐκεῖνος μὲν ἐθεώρει ἴσως ὡς τὸ μόνον κώλυμα τοιαύτης ἐπισκέψεως, ἐγὼ δὲ ὡς εὐνοϊκὴν μάλιστα εὐκαιρίαν. Ἐδέχθην λοιπὸν τὴν πρότασίν του. Ἀνοίγων δ' ἐκεῖνος τὴν θύραν τοῦ κοιμητηρίου, μ' ἐμπόδισεν ἐπὶ μικρὸν νὰ προχωρήσω, καὶ τῇ μ. ἡ τῶν χειρῶν λαβὼν με τοῦ βραχίονος, μ' ἐδείκνυε διὰ τῆς ἐτέρας εἰς τὸ βάθος τοῦ κοιμητηρίου μοναχόν, ὁρῶσόντα τὸν ἴδιον τάφον. Εἰς τὸ θέαμα τοῦτο εὐεῖνα ἀκίνητος πρὸς στιγμήν ἐρωτήσας δ' ἀκολούθως τὸν συνοδεύοντά με μοναχόν, ἂν ἐδυνάμην νὰ διαβῶ πρὸς τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον, καὶ τυχὼν ἀπαντήσεως καταφατικῆς, τὸν παρεκάλεσα ν' ἀποσυρθῇ, αὐτοῦ δὲν τὸν δυσηρέστη. Ἡ πρότασίς μου ἀντὶ ἀδιακρίτου ἐράνῃ μάλιστα εὐχάριστος πρὸς αὐτόν, καταβεβλημένον ἤδη ὑπὸ τοῦ καμᾶτου ὄντα. Ἐμείνα λοιπὸν μόνος.